

PROTOCOL D'ABORDATGE DE LES VIOLÈNCIES MASCLISTES AJUNTAMENT DE CANOVELLES

Direcció i coordinació de continguts:

Àrea d'Igualtat i Sostenibilitat Social

© Diputació de Barcelona

© Textos: Ajuntament de Canovelles

Setembre, 2022

Impressió: Departament de Reproducció Gràfica de la Diputació de Barcelona

ÍNDEX

PRESENTACIÓ INSTITUCIONAL	3
1. DEFINICIÓ I OBJECTIUS DEL PROTOCOL	4
2. DESCRIPCIÓ DEL PROCÉS D'ELABORACIÓ DEL PROTOCOL.....	5
3. MARC LEGAL DE LES VIOLÈNCIES MASCLISTES	7
4. MARC CONCEPTUAL DE LES VIOLÈNCIES MASCLISTES	10
4.1. EVOLUCIÓ DEL CONCEPTE I TERMINOLOGIA RELACIONADA	10
4.2. CONCEPTUALITZACIÓ SEGONS LA LLEI 5/2008, DEL 24 D'ABRIL, DEL DRET DE LES DONES A ERRADICAR LA VIOLÈNCIA MASCLISTA	10
4.2.1 <i>Formes de Violències Masclistes.....</i>	<i>11</i>
4.2.2 <i>Àmbits on es pot manifestar les violències masclistes</i>	<i>13</i>
4.2.3 <i>Comprensió del fenomen.....</i>	<i>15</i>
5. MODEL D'INTERVENCIÓ.....	16
5.1. ABORDATGE INTEGRAL DE LES VIOLÈNCIES MASCLISTES	16
5.2. ASPECTES CLAU A TENIR EN COMPTE PER L'ABORDATGE INTEGRAL	18
6. EL CIRCUIT.....	19
6.1. SERVEIS QUE INTERVENEN AL MUNICIPI DE CANOVELLES EN L'ABORDATGE INTEGRAL DE LES VM .	20
6.2. CIRCUIT D'ABORDATGE PER A L'ACTUACIÓ DE LES VM DE L'AJUNTAMENT DE CANOVELLES	21
7. RECURSOS A CANOVELLES QUE FORMEN PART DEL CIRCUIT LOCAL.....	24
7.1. MAPA DEL RECURSOS QUE FORMEN PART DEL PROTOCOL	24
7.2. DESCRIPCIÓ DELS RECURSOS QUE FORMEN PART DEL PROTOCOL.....	26
7.3. LA COMISSIÓ DE SEGUIMENT I AVALUACIÓ DEL PROTOCOL.....	32
8. GLOSSARI	33
9. ANNEXOS	36
9.1. FITXA TÈCNICA PER A LA RECOLLIDA D'INFORMACIÓ I DADES DEL PROTOCOL D'ABORDATGE DE LES VIOLÈNCIES MASCLISTES DE L'AJUNTAMENT DE CANOVELLES.....	36
9.2. FITXA PER LA VALORACIÓ DEL RISC	37
9.3. PROFESSIONALS QUE HAN PARTICIPAT EN LA ELABORACIÓ DEL PROTOCOL	41

PRESENTACIÓ INSTITUCIONAL

Canovelles és una ciutat compromesa amb la lluita contra tota mena de discriminació a les persones, i en aquest cas a les dones té dins les seves directrius polítiques afavorir l'abordatge integral per garantir una atenció de qualitat a les dones que pateixen situacions de maltractament, així com abordar aquesta problemàtica des de la perspectiva preventiva.

Es per això que calia un protocol propi i conjuntament amb la Diputació de Barcelona i tots els agents implicats a nivell social, sanitari, policial, judicial, educatiu associatiu i polític el que s'ha estat treballant en els darrers mesos.

La violència masclista la pateixen les dones pel sol fet de ser dones, aquesta és la màxima expressió d'una cultura patriarcal que cal erradicar ja que, en molts dels casos, acaba amb la vida de dones i en d'altres, no permet que les dones puguin desenvolupar els seus drets pel que fa a la igualtat d'oportunitats i la llibertat.

Aquest document vol recollir tots els processos possibles pels quals es pot vehicular el tractament d'una persona a partir que ha patit algun tipus de violència. El document està emparat amb les noves incorporacions legislatives que busquen incrementar la protecció de les dones i penalitzar adequadament els agressors i fomentar la prevenció.

Per tant, el Protocol per un abordatge integral de les Violències Masclistes de Canovelles està legitimitzat per la Llei 5/2008, de 24 d'abril del Dret de les Dones a eradicar la violència masclista, i té com a objectius millorar l'atenció a les dones maltractades des de les diferents instancies que intervenen en el circuit assistencial, així com sensibilitzar a la població pel que fa a aquesta xacra social.

Les mesures que recull el Protocol per un abordatge integral de les Violències Masclistes de Canovelles abordaran diferents aspectes del problema de la violència tals com els preventius educatius, socials, sanitaris, assistencials de protecció, etc. Potenciant serveis o programes que ja existeixen i si s'escau. posant en marxa noves actuacions.

En definitiva un protocol pensat per a les dones que presenta els itineraris que, tant els serveis com les dones víctimes de violència masclista poden seguir per obtenir una atenció eficaç.

1. DEFINICIÓ I OBJECTIUS DEL PROTOCOL

El present protocol s'adreça a tots els serveis i institucions que porten a terme un abordatge integral en front les Violències Masclistes (VM) a la ciutat de Canovelles. El protocol és per tant un instrument de treball per a professionals dels àmbits de prevenció, detecció, atenció, recuperació i reparació de les VM. En aquest sentit, seria important tenir en compte també la coexistència i complementarietats amb altres protocols i circuits interns a cada servei i/o institució.

Les VM, tal com indica les Nacions Unides, estan profundament *“arrelades en les relacions estructurals de desigualtat entre les dones i els homes”*. Això vol dir que és una *“forma de violència que té les seves arrels en la construcció històrica de la diferència entre homes i dones, i que deixa a aquestes últimes i a totes les persones amb identitats diverses en una posició de subordinació en totes les esferes de la vida”*¹. Es tracta d'una violència selectiva cap a les dones que es diferencia de formes de violència puntuals entre iguals i s'emmarca en les violències per raó d'una discriminació prèvia, en aquest cas, per raó de discriminació sexista cap a les dones i les nenes, així com també a totes les persones Lesbianes, Gais, Transexuals, Bisexuals i Intersexuals (LGTBI).

Aquest tret estructural de les VM ha contribuït a que des de les diferents administracions públiques s'estigui portant a terme un treball d'abordatge integral d'aquesta problemàtica social. Aquestes actuacions estan emmarcades, principalment, per la Llei 5/2008, del 24 d'abril, del Dret de les Dones a eradicar la violència masclista², on s'entén per violència masclista: *“La violència que s'exerceix contra les dones com a manifestació de la discriminació i de la situació de desigualtat en el marc d'un sistema de relacions de poder dels homes sobre les dones i que, produïda per mitjans físics, econòmics o psicològics, incloent-hi les amenaces, les intimidacions i les coaccions, tingui com a resultat un dany o un patiment físic, sexual o psicològic, tant si es produeix en l'àmbit públic com en el privat.”*

Segons aquesta definició es important ressaltar que:

- S'ha denominat **Violència Masclista** perquè el masclisme és el concepte que defineix de forma més general les conductes de domini, control i abús de poder dels homes sobre les dones.
- S'han denominat **Violències Masclistes en plural** perquè són diverses expressions de **violència** que poden manifestar-se de forma aïllada o superposada. Així, les VM es poden exercir d'una **manera puntual o d'una manera reiterada**.
- S'ha denominat **Violència Masclista** perquè és l'expressió més greu i devastadora d'una **cultura patriarcal** que no només destrueix vides, sinó que impedeix el desenvolupament de drets, l'autonomia i la llibertat de les dones.

Així mateix i segons el que estipula l'Article 85 de la Llei 5/2008, les administracions públiques han d'elaborar els Protocols per un abordatge integral de les VM per a una intervenció coordinada. Alhora, aquests protocols han d'incloure un conjunt de mesures i mecanismes de suport, coordinació i cooperació destinats a les institucions públiques i altres agents implicats han de seguir per tal d'executar-los de forma eficient i coordinada. Els objectius d'aquests protocols se centra en posar el focus en el treball en xarxa, és així un document que pretén oferir

¹ Naciones Unidas (2006), Poner fin a la violencia contra la mujer De las palabras los hechos, Estudio del Secretario General Naciones Unidas

² <https://www.parlament.cat/document/nom/TL75.pdf> (Darrera consulta: 25 juliol 2022).

una guia que orienti la pràctica professional de tots els serveis locals envers les diferents manifestacions de violències, tant en l'àmbit de l'atenció directa com en els àmbits de prevenció, detecció, recuperació i reparació.

D'aquesta manera, la sistematització de l'abordatge de les VM a través de la definició de protocols permet afavorir i incentivar la implementació d'estratègies de coordinació i de treball en xarxa entre els diferents àmbits, serveis i professionals que intervenen al llarg de tot procés d'abordatge integral.

En aquest sentit, des de l'àmbit local és fonamental l'adopció de protocols d'actuació que desenvolupin, concretin i s'adaptin a les respectives realitats. El procés d'adaptació a nivell municipal, implica l'estructuració d'un sistema articulat i homogeni d'atenció en què cada servei/recurs, de l'àmbit social, sanitari, laboral, educatiu, policial, judicial, entre altres, tingui indicacions concretes de com ha de procedir, en quin moment ha d'actuar i qui té competències per actuar. En última instància, el present **Protocol per un abordatge integral de les VM de Canovelles** pretén oferir també una atenció de qualitat a les persones que viuen, o han viscut, una situació de VM.

2. DESCRIPCIÓ DEL PROCÉS D'ELABORACIÓ DEL PROTOCOL

En el cas de l'Ajuntament de Canovelles i durant el procés d'elaboració del present protocol s'han tingut en compte, com a punt de partida, els següents documents:

- **I Pla intern Igualtat de Gènere (2021-2024)**: detalla mecanismes de prevenció, detecció i actuació per a casos d'assetjament sexual i per raó de sexe en l'àmbit laboral. El pla inclou també violència contra la comunitat LGTBIQ.
- **Pla municipal per a la igualtat d'oportunitats entre homes i dones**: específicament, la línia estratègica 4 defineix com objectiu "contribuir a erradicar la violència contra les dones, promovent un municipi per a la no violència". Inclou tot un seguit d'accions tant en la prevenció como en la detecció i atenció, així com també accions de sensibilització. A més a més, el Pla transversalitza altres accions vinculades amb la temàtica de les VM en les següents línies:
 - **Línia 1**. Adequar l'administració municipal al principi d'igualtat d'oportunitats entre homes i dones
 - **Línia 2**. Assolir una organització territorial sostenible i favorable a igualtat d'oportunitats homes i dones
 - **Àmbit actuació VI** - Salut integral
- **Protocol atenció a les dones víctimes de VM de Canovelles (2011)**: on es defineixen responsabilitats i competències al voltant de les VM per a serveis sanitaris, serveis socials, servei d'educació, cossos de seguretat, i Col·legi d'advocats, jutjats i Fiscalia. Així mateix el protocol, crea la comissió de seguiment on estan implicats diferents agents del municipi. Entre d'altres temes, el protocol ofereix una guia de treball quan es produeix una situació de VM sota qualsevol d'aquestes tres possibilitats: **(1)** quan hi ha evidència de violència, la dona expressa demanda de recursos i serveis i vol interposar denuncia, **(2)** quan hi ha evidència de violència, la dona expressa demanda de recursos i serveis, però no vol interposar denuncia, i **(3)** quan hi ha sospites i indicis per part dels/les professionals que atenen la dona de que pot patir violència

- **Canovelles diu NO a la Violència de Gènere:** manual sobre aspectes i conceptes bàsics al voltant de VDG, incorpora també consells pràctics sobre com actuar davant d'una agressió, així com també identifica recursos del municipi.

Per un altre costat, és important mencionar també que el procés d'elaboració del Protocol per un abordatge integral de les VM de Canovelles es va iniciar al gener 2022 i s'ha portat a terme fins al setembre de 2022. Aquest protocol ha estat liderat per la Regidoria de Polítiques d'Igualtat i Col·lectivitat de l'Ajuntament de Canovelles i ha estat conformat per dos grups de treball, que han participat en diferents moments durant tot el procés d'elaboració del present protocol:

- **Grup Motor:** format per la Regidoria de Polítiques d'Igualtat i Col·lectivitat, Serveis Socials de l'Ajuntament de Canovelles, el Grup d'Atenció a la Víctima (GAV) dels Mossos d'Esquadra, la Policia local, l'Àrea Bàsica de Salut (ABS) i el Servei d'Intervenció Especialitzada (SIE) Vallès Oriental³.
- **Grup Motor ampliat:** format per totes les institucions i agents del Grup Motor prèviament mencionades, Col·legi Advocacia (Granollers), Servei d'Educació, Servei de Joventut i Esports, Servei de Cultura i Servei d'Ocupació .

Per la recollida d'informació respecte al treball actual en matèria de VM al municipi, la detecció de necessitats dels equips professionals i l'elaboració del present Protocol, s'han dut a terme les següents reunions de treball:

- 5 reunions de treball tècnic, de disseny, retorn i validació en relació al procés d'elaboració del protocol; i
- 1 formació per consensuar aspectes claus al voltant de les VM.

³ El SIE del Vallès Oriental es va incorporar coma membre del Grup Motor durant el procés d'elaboració del present Protocol de VM.

3. MARC LEGAL DE LES VIOLÈNCIES MASCLISTES

El present protocol per a un abordatge integral de les de VM ha pres com a referència el marc legal i normatiu que es detalla a continuació:

Normativa	Descripció
ÀMBIT INTERNACIONAL	
Convenció sobre l'Eliminació de Totes les Formes de Discriminació contra la Dona (CEDAW). Tractat Internacional de les Nacions Unides (1979), ratificat per Espanya (1984)	Reconeix i anomena les discriminacions específiques que afecten les dones pel fet de ser-ho i estableix com un dels punts a abordar a nivell mundial la violència contra les dones.
Conferència Mundial de Drets Humans de les Nacions Unides(1993) i la Declaració i Programa d'Acció de Viena	Presenta la Violència de Gènere (VdG) com a estructural i universal. La Declaració és el primer instrument internacional que es refereix únicament a la violència contra les dones.
IV Conferència mundial de les dones, del Consell de les Nacions Unides, que es va realitzar a Pequín l'any 1995	Estableix objectius estratègics a adoptar pels països participants per tal d'erradicar les discriminacions i violències que sofreixen dones i nenes, des d'una perspectiva de reconeixements dels drets humans i focus en l'apoderament de les dones.
Declaració sobre els Drets Humans, l'Orientació Sexual i la Identitat de Gènere. ONU 2008	Punt de partida per la incorporació d'estratègies per la protecció dels drets de les persones LGTBI, en la majoria dels països de la Unió Europea (UE).
ÀMBIT EUROPEU	
Conveni del Consell d'Europa sobre Prevenció i lluita contra la violència contra la dona i la violència domèstica (Conveni d'Estambul)	És jurídicament vinculant. Crea un marc legal integral i un enfocament per a combatre la violència contra les dones. Es centra en la prevenció de la violència domèstica, identificant també la violència intrafamiliar i reforçant la tipificació de la violència establerta en la Declaració sobre l'eliminació de la violència contra la dona del 1993
Pautes per a promoure i protegir el gaudi de tots els drets humans per les persones LGTBI	Al 2013 el Consell d'Europa converteix aquest document en vinculant.

ÀMBIT ESTATAL

Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de Mesures de Protecció Integral contra la Violència de Gènere

S'estableixen les mesures per a la protecció integral de les dones víctimes de violència de gènere i dels seus fills i filles, contemplant aspectes preventius, educatius, mesures d'educació i sensibilització, aspectes socials, assistencials i d'atenció a les dones víctimes de violència de gènere.

Estratègia Nacional per a l'erradicació de la violència contra la dona 2013 - 2016

Unifica diferents accions i abasta col·lectius i fronts d'actuació.

Pacte d'Estat Contra la Violència de Gènere (2017)

Formulació de mesures per a l'erradicació de la violència contra les dones.

Planteja modificacions perquè l'Administració local pugui portar a terme actuacions en la promoció de la igualtat entre homes i dones, així com contra la VdG.

Llei Orgànica 8/202 de protecció integral a la infància i la adolescència davant la violència

Atén el dret dels nens, nenes i adolescents de no ser objecte de cap forma de violència i va un pas més enllà amb el seu caràcter integral en les matèries en la seva voluntat didàctica, divulgativa i cohesionadora.

Llei 15/2022, de 12 de juliol, integral per a la igualtat de tracte i la no discriminació

Proclama el dret a la igualtat i a la no discriminació quant al naixement, la raça, el sexe, la religió o l'opinió, i prohibeix la discriminació per qualsevol altra circumstància personal o social. Obligació dels poders públics de promoure les condicions i remoure els obstacles perquè la igualtat sigui real i efectiva

Llei Orgànica 6/2022, de 12 de juliol, complementària de la Llei 15/2022, de 12 de juliol, integral per a la igualtat de tracte i la no discriminació, de modificació de la Llei Orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del Codi Penal

Pretén donar cobertura jurídic-penal a qualsevol tipus de discriminació.

Llei Orgànica 10/2022, de 6 de setembre, de garantia integral de la llibertat sexual

Garantia i protecció integral del dret a la llibertat sexual i l'erradicació de totes les violències sexuals.

ÀMBIT CATALÀ

Llei 5/2008, del 24 d'abril, del dret de les dones a eradicar la violència masclista	Planteja els elements claus de l'abordatge integral de les violències masclistes amb èmfasi en l'àmbit de la prevenció. Defineix també la Xarxa d'Atenció i Recuperació Integral així com les competències dels diferents organismes públics.
Llei 17/2020, del 22 de desembre, de modificació de la nombrada Llei 5/2008, del dret de les dones a eradicar la violència masclista	Té la vocació d'ampliar, reforçar i actualitzar la Llei 5/2008, i també de protegir els drets de les dones transgènere i cisgènere i de les persones no binàries, amb la finalitat de respectar la diversitat de gènere.
Llei 11/2014 per a garantir els drets de LGTBI i per a eradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia	Desenvolupa i garanteix els drets d'aquestes persones, i evitar-los situacions de discriminació i violència, per assegurar que a Catalunya es pugui viure la diversitat sexual i afectiva en plena llibertat
Llei 19/2020 d'igualtat de tracte i no-discriminació	Remarca els principis i regula les mesures i els procediments per a garantir i fer efectius el dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació, el respecte a la dignitat humana i la protecció davant qualsevol forma, acte o conducta de discriminació
Llei 14/2020, del 25 de novembre, de modificació del llibre segon del Codi civil de Catalunya, relatiu a la persona i la família	En el cas de sentència condemnatòria –mentre no s'extingeixi la responsabilitat penal– o qualsevol dels progenitors estigui sotmès a un procés penal iniciat per haver atemptat contra la vida, la integritat física, la llibertat, la integritat moral o la llibertat i indemnitat sexuals de l'altre progenitor o dels fills i filles d'ambdós, n'hi ha prou amb el consentiment del progenitor contra el qual s'hagi atemptat per què els fills i filles menors d'edat puguin rebre l'atenció i l'assistència psicològica.

4. MARC CONCEPTUAL DE LES VIOLÈNCIES MASCLISTES

4.1. Evolució del concepte i terminologia relacionada

Actualment, la violència vers les dones es considera com un problema públic de primer ordre, així com també una greu vulneració de drets humans en general i dels drets de les dones en concret; un problema que involucra tota la societat i, de forma especial, interpel·la a l'Estat i poders públics. Aquesta representació però, és relativament recent i ha viscut una important transformació en els darrers anys.

Durant els anys 80, i coincidint amb les diferents declaracions i resolucions d'organismes internacionals es fa evident que les violències que s'exerceixen contra les dones eren el resultat d'una situació de discriminació encara present en unes societats estructurades sota el desequilibri de les relacions de poder entre homes i dones. Així sorgeix el terme **violència masclista**, per referir-se a aquelles agressions que els homes exercien contra les dones per tal d'expressar el seu domini i ús del seu poder. Amb aquesta terminologia es volia denunciar la permissivitat social i legal davant d'aquesta violència, però, principalment, seguia essent una qüestió privada.

El fet que aquesta violència s'exercís en l'espai privat, en l'espai domèstic, va comportar que es parlés de **violència domèstica**, posant l'accent en aquella violència que es desencadena, principalment, durant la convivència i en el marc de les relacions de parella, o de ex-parella també. El tret més significatiu és que home i dona estan, o han estat, units per un vincle afectiu.

Per un altre costat, a nivell internacional i en el marc de la **IV Conferència Mundial de les Dones de Nacions Unides (1995)** es consensua que *la violència contra les dones és qualsevol acte de violència basat en el gènere que té com a resultat, o és probable que tingui com a resultat, uns danys o patiments físics, sexuals o psicològics per a les dones, incloent-hi les amenaces d'aquests actes, la coacció o la privació de la seva llibertat, tant si es produeix en la vida pública com en la privada.*

Aquest plantejament incorpora la dimensió de gènere i es parla, doncs, de **Violència de Gènere** per posar l'accent en el *“caràcter estructural d'aquesta violència i en la construcció social i cultural dels trets atribuïts als homes i les dones, que atorga a les diferències sexuals uns continguts basats en la desigualtat de poder entre homes i dones⁴”*. D'aquesta definició es desprèn que la violència de gènere pot tenir diverses manifestacions i que poden tenir lloc tant en l'àmbit privat com públic.

4.2. Conceptualització segons la Llei 5/2008, del 24 d'abril, del dret de les dones a eradicar la violència masclista

A Catalunya, la Llei 5/2008, del dret de les dones a eradicar la violència masclista recupera l'expressió de **violència masclista**, entenent que el masclisme és el concepte que, de forma més general, defineix les conductes de domini, control i abús de poder dels homes sobre les dones. La llei amplia la concepció del fenomen incorporant les diverses formes i àmbits en què s'exerceix, tant en l'àmbit de la parella i de la família, com en el context laboral, social o comunitari.

⁴ Sau, Victoria (2000), Diccionario ideológico feminista. Icaria. Barcelona.

4.2.1 Formes de Violències Masclistes

La violència masclista es configura per una continuïtat de situacions en què interactuen cadascuna de les formes de violència masclista amb els diferents àmbits en què es produeixen. És per això que es denomina en plural. Així, les VM poden exercir-se de manera puntual o de manera reiterada i inclouen qualsevol de les formes o manifestacions següents:

- **Violència física:** comprèn qualsevol acte de força contra el cos d'una dona, amb el resultat o el risc de produir-li una lesió física o un dany.
- **Violència psicològica:** comprèn tota conducta o omissió que produeix en una dona una desvaloració o un patiment, per mitjà d'amenaçes, humiliació, vexacions, menyspreu, exigència d'obediència o submissió, coerció verbal, insults, aïllament o qualsevol altra limitació del seu àmbit de llibertat.
- **Violència sexual:** comprèn qualsevol acte que atempti contra la llibertat sexual i la dignitat personal de la dona creant unes condicions o aprofitant-se d'un context que, directament o indirectament, imposin una pràctica sexual sense tenir el consentiment ni la voluntat de la dona, amb independència del vincle que hi hagi entre la dona i l'agressor o agressors.
- **Violència obstètrica i vulneració de drets sexuals i reproductius:** consisteix a impedir o dificultar l'accés a una informació veraç, necessària per a la presa de decisions autònomes i informades. Pot afectar els diferents àmbits de la salut física i mental, incloent-hi la salut sexual i reproductiva, i pot impedir o dificultar a les dones prendre decisions sobre llurs pràctiques i preferències sexuals, i sobre llur reproducció i les condicions en què es duu a terme, d'acord amb els supòsits inclosos en la legislació sectorial aplicable. Inclou l'esterilització forçada, l'embaràs forçat, l'impediment d'avortament en els supòsits legalment establerts i la dificultat per a accedir als mètodes contraceptius, als mètodes de prevenció d'infeccions de transmissió sexual i del VIH, i als mètodes de reproducció assistida, i també les pràctiques ginecològiques i obstètriques que no respectin les decisions, el cos, la salut i els processos emocionals de la dona.
- **Violència econòmica:** consisteix en la privació intencionada i no justificada de recursos per al benestar físic o psicològic d'una dona i, si escau, de llurs fills o filles, en l'impagament reiterat i injustificat de pensions alimentàries estipulades en cas de separació o divorci, en el fet d'obstaculitzar la disposició dels recursos propis o compartits en l'àmbit familiar o de parella i en l'apropiació il·legítima de béns de la dona.
- **Violència ambiental:** atemptar contra objectes o pertinença d'una dona amb l'objectiu de fer-la patir.
- **Violència vicària:** consisteix en qualsevol tipus de violència exercida contra els fills i filles amb la finalitat de provocar dany psicològic a la mare.
- **Violència digital:** actes de violència masclista i misogínia en línia comesos, instigats, amplificats o agreujats, en part o totalment, amb l'ús de tecnologies de la informació i de la comunicació.
- **Violència de segon ordre:** consisteix en la violència física o psicològica, les represàlies, les humiliacions i la persecució exercides contra les persones que donen suport a les

víctimes de violència masclista. Inclou els actes que impedeixen la prevenció, la detecció, l'atenció i la recuperació de les dones en situació de violència masclista.

Totes aquestes manifestacions de violència mencionades conformen el que s'anomenen les formes de **violència explícites**. No obstant, també existeixen les formes de **violència implícites**, que són aquesta

manifestacions més invisibles i intangibles. Aquesta es poden agrupar en:

- **Violència simbòlica:** fa referència als mecanismes d'educació i socialització de la cultura patriarcal, pels quals les dones deixen de ser visibles en diferents àmbits, tals com la història, cultura, literatura, etc., mentre que es reproduïxen els estereotips i rols tradicionals de gènere. D'aquesta forma, es perpetuen aquests estereotips i es fomenta la posició de dominació dels homes.
- **Violència estructural:** fa referència a les limitacions i barreres, tangibles i invisibles que impedeixen l'accés de les dones als drets bàsics. Aquest obstacles es troben arrelats i es reproduïxen diàriament en el si del teixit social, com per exemple les diferències de poder que generen i legitimen la desigualtat que mantenen a les dones en una posició de subordinació en els espais de presa de decisió, treball, centres educatius....
- **Violència institucional:** es manifesta quan les institucions (educatives, legislatives, judicials, sanitàries, assistencials, etc.) no desenvolupen polítiques encaminades a l'erradicació de la VM (o són de forma insuficient), o quan no s'implementen programes de prevenció de les violències, quan es permet la violència i no es protegeix les dones.

4.2.2 Àmbits on es pot manifestar les violències masclistes

Les VM poden manifestar-se en qualsevol dels àmbits que es detallen a continuació:

- **Violència en l'àmbit de la parella:** consisteix en la violència física, psicològica, digital, sexual o econòmica exercida contra una dona i perpetrada per l'home, que n'és o n'ha estat el cònjuge, o per la persona que hi té o hi ha tingut relacions similars d'afectivitat.
- **Violència en l'àmbit familiar:** consisteix en la violència física, digital, sexual, psicològica o econòmica exercida contra les dones, i els menors d'edat, en el si de la família i perpetrada per membres de la mateixa família o per membres del nucli de convivència, en el marc de les relacions afectives i dels lligams de l'entorn familiar. Inclou els matrimonis forçats. No inclou la violència exercida en l'àmbit de la parella.
- **Violència en l'àmbit laboral:** consisteix en la violència física, sexual, econòmica, digital o psicològica que es pot produir en l'àmbit públic o privat durant la jornada de treball, o fora del centre i de l'horari establert si té relació amb la feina. Pot adoptar els tipus següents:
 - **Assetjament per raó de sexe:** consisteix en qualsevol comportament no desitjat, verbal o físic, relacionat amb el sexe o gènere de la dona, realitzat amb el propòsit o efecte d'atemptar contra la dignitat, la indemnitat o les condicions de treball de les dones pel fet d'ésser-ho, creant un entorn intimidador, hostil, degradant, humiliant, ofensiu o molest que dificulti llur promoció, ocupació de funcions, accés a càrrecs directius, remuneració i reconeixement professional, en equitat amb els homes.
 - **Assetjament sexual:** consisteix en qualsevol comportament verbal, no verbal o físic no desitjat d'índole sexual que tingui com a objectiu o produeixi l'efecte d'atemptar contra la dignitat i la llibertat d'una dona o de crear-li un entorn intimidador, hostil, degradant, humiliant, ofensiu o molest.
 - **Discriminació per embaràs o maternitat:** consisteix en tot tracte desfavorable a les dones relacionat amb l'embaràs o la maternitat, existent o potencial, que comporti una discriminació directa i una vulneració dels drets fonamentals a la salut, a la integritat física i moral i al treball.
- **Violència en l'àmbit social o comunitari:** comprèn les manifestacions següents:
 - **Agressions sexuals:** ús de la violència física i sexual contra les dones determinada per l'ús premeditat del sexe com a arma per a demostrar poder i abusar-ne.
 - **Assetjament sexual** (veure definició més amunt).
 - **Tràfic de dones:** amb finalitat d'explotació sexual i amb altres finalitats amb dimensió de gènere.
 - **Mutilació genital femenina o risc de patir-ne:** inclou qualsevol procediment que impliqui o pugui implicar una eliminació total o parcial dels genitals femenins o que hi produeixi lesions, encara que consti el consentiment exprés o tàcit de la dona.
 - **Violència derivada de conflictes armats:** inclou totes les formes de violència contra les dones que es produeixen en aquestes situacions, com l'assassinat, la violació, l'esclavatge sexual, l'embaràs forçat, l'avortament forçat, l'esterilització forçada, la infecció intencionada de malalties, la tortura o els abusos sexuals.
 - **Feminicidis:** els assassinats i homicidis de dones per raó de gènere, les induccions al suïcidi i els suïcidis com a conseqüència de la pressió i violència exercida cap a la dona.

- **Vexacions, tractes degradants, amenaces i coaccions en l'espai públic.**
- **Restriccions o privacions de llibertat** a les dones, o d'accés a l'espai públic o als espais privats, o a activitats laborals, formatives, esportives, religioses o lúdiques, i també restriccions a l'expressió en llibertat pel que fa a llur orientació sexual o expressió i identitat de gènere, o a llur expressió estètica, política o religiosa.
- **Represàlies pels discursos i expressions individuals i col·lectius de les dones** que reclamen el respecte de llurs drets, i també expressions i discursos públics que fomentin, promoguin o incitin directament o indirectament l'hostilitat, la discriminació o la violència envers les dones.
- **Violència en l'àmbit digital:** es produeix a les xarxes de comunicació digitals, enteses com a nova àgora d'interacció, participació i governança per mitjà de les tecnologies de la informació i la comunicació. Entre altres pràctiques, inclou el ciberassetjament, la vigilància i el seguiment, la calúmnia, els insults o les expressions discriminatòries o denigrants, les amenaces, l'accés no autoritzat als equips i comptes de xarxes socials, la vulneració de la privacitat, la manipulació de dades privades, la suplantació d'identitat, la divulgació no consentida d'informació personal o de continguts íntims, el dany als equips o canals d'expressió de les dones i dels col·lectius de dones, els discursos d'incitació a la discriminació envers les dones, el xantatge de caràcter sexual per canals digitals i la publicació d'informació personal amb la intenció que altres persones agredeixin, localitzin o assetgin una dona.
- **Violència en l'àmbit institucional:** accions i omissions de les autoritats, el personal públic i els agents de qualsevol organisme o institució pública que tinguin per finalitat retardar, obstaculitzar o impedir l'accés a les polítiques públiques i a l'exercici dels drets que reconeix aquesta llei per a assegurar una vida lliure de violència masclista, d'acord amb els supòsits inclosos en la legislació sectorial aplicable. La manca de diligència deguda, quantitativa i qualitativa, en l'abordatge de les VM, si és coneguda o promoguda per les administracions o esdevé un patró de discriminació reiterat i estructural, constitueix una manifestació de violència institucional. Aquesta violència pot provenir d'un sol acte o pràctica greu, de la reiteració d'actes o pràctiques de menor abast que generen un efecte acumulat, de l'omissió d'actuar quan es conegui l'existència d'un perill real o imminent, i de les pràctiques o omissions re-victimitzadores. La violència institucional inclou la producció legislativa i la interpretació i aplicació del dret que tingui per objecte o provoqui aquest mateix resultat. La utilització de la síndrome d'alienació parental també és violència institucional.
- **Violència en l'àmbit de la vida política i l'esfera pública de les dones:** es produeix en espais de la vida pública i política, com les institucions polítiques i les administracions públiques, els partits polítics, els mitjans de comunicació o les xarxes socials. Quan aquesta forma de violència masclista ocorre en les institucions polítiques o les administracions públiques i és tolerada i no sancionada, esdevé també una forma de violència institucional.
- **Violència en l'àmbit educatiu:** qualsevol tipus de violència que es produeix en l'entorn educatiu entre els membres de la comunitat educativa. Es pot produir entre iguals, de major d'edat a menor d'edat o viceversa. Inclou l'assetjament, l'abús sexual i el maltractament físic, sexual, psíquic o emocional. Entre aquestes violències n'hi ha que es produeixen per raó de gènere o d'identitat sexual.

4.2.3 Comprensió del fenomen

Encara que les violències masclistes tinguin múltiples causes i expressions, s'entén que radiquen en el conjunt de pautes socials i culturals que emmarquen la masculinitat en un conjunt de pràctiques, normes, actituds i rols de poder masculí, esperant sempre una posició de subordinació femenina. És el que es coneix per a rols tradicional de gènere, aquests generen estereotips i han marcat el desenvolupament d'una societat sexista que contribueix a legitimar la desigualtat entre homes i dones i que per tant, genera situacions de discriminació de les dones i de dominic masculí, essent la seva última expressió la violència exercida vers les dones (considerada aquesta com la principal vulneració de drets de les dones).

La divisió rígida entre els rols femenins i masculins (rols tradicionals de gènere) és sovint transversal a tots els àmbits de la societat i part inevitable del procés de socialització. S'evidencia i reproduceix des de l'inici de la vida i al llarg d'aquesta, a través de les relacions personals i familiars, comunitàries i institucionals. El qüestionament d'aquest ordre social és sancionat socialment amb l'exclusió i, sovint, amb la violència.

Així, és important especificar dos elements que ajudaran a comprendre el fenomen de les VM. Per una costat, el **Cicle de la Violència de Gènere** de Leonor Walker (1989)⁵ ajuda a entendre com les violències es produeixen en el marc d'un cicle o "contínuum" que, molt sovint, és recurrent i es perpetua en el temps (veure Gràfic 1).

Per un altre costat, la **Perspectiva Interseccional** de Kimberle Crenshaw (1991)⁶ on s'explica que a

les violències que pateixen les dones pel fet de ser-ho, s'han de sumar altres violències estructurals que amplifiquen aquestes violències masclistes i que constitueixen sistemes de dominació i opressió sobre la vida de les dones i de totes les persones amb orientació sexual, identitats i expressions de gènere no normatives. Alguns exemples són els sistemes de classe, edats, capacitats, racials/ètnics, sexuals, religiosos, entre altres. La intersecció entre aquestes

⁵ Walker, L. (1989). The Battered Woman. Harper & Row

⁶ Crenshaw, K. (1991). Mapping the Margins: Intersectionality, Identity Politics, and Violence against Women of Color. Stanford Law Review, 43 (6), pp. 1.241-1.299.

diferents formes d'opressió, directament relacionada amb contextos històrics i socioculturals concrets, constitueix una matriu de dominació que reflecteix les diferents formes com les diferents opressions influeixen la vida de les dones, configurant experiències individuals heterogènies entre si. En el cas particular de les persones LGTBI, aquesta interseccionalitat apareix com a un concepte fonamental per a entendre les diferents opressions i situacions específiques de discriminació d'aquest col·lectiu.

5. MODEL D'INTERVENCIÓ

5.1. Abordatge integral de les violències masclistes

Segons la Llei catalana 5/2008, del dret de les dones a eradicar la violència masclista, i també la Llei estatal 1/2004, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere, incideixen en la necessitat d'intervenir de forma integral. Per això, cal desenvolupar mesures respecte a la **prevenció** i la sensibilització social, de **detecció** de les violències masclistes, així com d'**atenció**, assistència, protecció, **recuperació i reparació** de les dones (veure Gràfic 2). A continuació, es defineixen cadascun d'aquests àmbits d'intervenció:

Gràfic 2. Abordatge Integral

Prevenció: el conjunt d'accions encaminades a evitar o reduir la incidència de la problemàtica de les violències masclistes, per mitjà de la reducció dels factors de risc, impedit-ne així la normalització, i les encaminades a sensibilitzar la ciutadania en el sentit que cap forma de violència no és justificable ni tolerable. Aquestes actuacions tenen com a objectiu modificar els mites, els models, els prejudicis i les conductes en relació amb les dones, així com també els rols i estereotips de gènere, i han de recollir els elements següents: **(a)** presentar el fenomen com a multidimensional; **(b)** emmarcar el problema en la distribució desigual de poder entre dones i homes; **(c)** Visibilitzar els models agressius vinculats a la masculinitat tradicional i les conductes passives o subordinades tradicionalment vinculades a la feminitat; **(d)** diferenciar l'origen i les causes de la violència masclista dels problemes afegits que puguin afectar els agressors (toxicomanies, alteracions mentals...) i de determinats nivells culturals, estatus socioeconòmic i procedència cultural i; **(e)** presentar les dones que han patit violència com a persones que poden activar els recursos propis i superar aquestes situacions.

Detecció: fa referència a la posada en funcionament de diferents instruments, teòrics i tècnics, que permetin identificar i fer visible la problemàtica de les violències masclistes, tant si apareix de forma precoç, com de forma estable, i que permetin també conèixer les situacions en les quals s'ha d'intervenir, per tal d'evitar-ne el desenvolupament i la cronicitat. En aquest nivell, és bàsic visibilitzar totes les possibles vies d'accés al circuit i disposar d'elements per diferenciar els casos urgents i els no urgents.

En els nivells de prevenció i detecció, l'àmbit educatiu pren una rellevància especial, considerant la **coeducació** com un instrument clau per construir una societat sense subordinacions culturals

i socials entre dones i homes. Aquesta acció coeducadora ha de tenir caràcter permanent i transversal en l'acció del departament o àrea competent en matèria educativa. Cal incorporar els principis de la coeducació en el contingut dels diferents materials curriculars, i és cabdal que les persones professionals de l'educació tinguin formació específica en matèria de violències masclistes.

Atenció: el conjunt d'accions destinades a una persona perquè pugui superar les situacions i les conseqüències generades per l'abús en els àmbits personal, familiar i social, tot garantint-ne la seguretat i facilitant-li la informació necessària sobre els recursos i/o els procediments perquè pugui resoldre la situació.

Cal vetllar perquè, tant les habilitats personals i professionals dels equips, com els instruments tècnics imprescindibles, facilitin una atenció de qualitat i evitin la victimització secundària. El circuit d'atenció ha d'estar preparat per donar resposta no únicament a les situacions urgents per fets ja consumats, sinó a les situacions en què també cal intervenir de manera ràpida o precoç per evitar una situació de violència més greu. Els equips professionals han de facilitar una atenció de qualitat que situï les dones en el centre de l'atenció, per tal de potenciar les seves habilitats personals i evitar la victimització secundària.

Recuperació i reparació: s'entén per recuperació l'etapa del cicle personal i social que fa una dona que ha viscut qualsevol tipus de violència, aconsegueixi el restabliment dels àmbits danyats per la situació viscuda. Aquest procés no té una durada definida, sinó que està relacionat amb el dany patit, la cronicitat de l'abús, la capacitat de resiliència de la persona, i altres característiques personals i factors externs que poden facilitar o dificultar el procés de recuperació. Per un altre costat, la reparació fa referència al conjunt de mesures jurídiques, econòmiques, laborals, socials, sanitàries, educatives i altres, preses pels diversos organismes i agents implicats en la intervenció, que contribueixen al restabliment dels àmbits danyats per la situació viscuda.

5.2. Aspectes claus a tenir en compte per l'abordatge integral

Les situacions de violència, sovint, no acostumen a ser identificades fàcilment per la persona que les pateix, ni tampoc per qui les exerceix com a situacions d'abús. Així, habitualment, aquestes situacions de violència poden quedar justificades o normalitzades dins d'una dinàmica abusiva, especialment quan es donen en el si de la parella. També pot ser que com a professionals es tinguin dificultats per identificar-les, atès que sovint aquestes conductes són tolerades o justificades per patrons culturals i socials. Per això, una qüestió important a considerar serà el **tipus de demanda**.

En la majoria de situacions, és probable que una persona que viu situacions d'abús o violència masclista d'entrada no ho reconegui o no ho verbalitzi, perquè li fa por o vergonya o perquè simplement no és conscient de la violència que està rebent. Per això cal distingir entre:

Demanda implícita: situacions en què, davant d'una situació determinada, se sospita que la persona es troba en una situació de violència, d'abús o de vulnerabilitat, però ella no la reconeix o bé no ho verbalitza de forma oberta.

Demanda explícita: situacions en què la persona reconeix que alguna cosa no va bé i és conscient que pateix algun tipus d'abús, o fins i tot us demana ajuda obertament. En aquest cas, la situació de violència és explícita i està confirmada.

També aquí cal tenir en compte el posicionament de la dona, especialment la seva demanda en relació amb el servei, així com la consciència de la situació que estigui vivint i els seus recursos personals i socials per a fer-ne front.

Per un altre costat, el circuit d'atenció a les VM no només han de tenir en compte la demanda de la dones, sinó també la **delimitació de la urgència** o no urgència i la **valoració de risc** i valoració del cas.

La delimitació de la urgència es pot estructurar en:

Atenció urgent: s'entén com la situació que requereix una actuació immediata, donada la gravetat dels fets i la situació de la dona i les seves criatures (quan hi hagi un perill per a la integritat física de la dona o els seus fills o filles o quan el fet acabi de succeir). A més a més, en una situació d'urgència ha de poder garantir:

- Serveis sanitaris (que segueixen el protocol del Departament de Salut i puguin expedir en cas necessari els informes corresponents)
- Serveis policials (que puguin recollir de forma adequada la denúncia en cas que així es decideixi, o realitzar una atenció al lloc on siguin requerits realitzant una atenció de qualitat i posterior comunicació amb el major detall possible)
- Serveis d'acolliment, en cas que la dona no disposi dels mitjans personals o socials de seguretat, i necessiti un espai residencial d'urgència, que pugui garantir una atenció especialitzada i amb seguretat.

Atenció no urgent: s'entén com la situació que no requereix una actuació immediata, ja que no es percep risc imminent per a la integritat física de la dona ni dels seus fills o filles, iniciant, però, les gestions i les derivacions pertinents segons quines siguin les necessitats identificades. El servei que l'atén ha d'engegar un procés d'informació, orientació, acompanyament i derivació als serveis adients.

6. EL CIRCUIT

El circuit per l'abordatge integral de les VM de l'Ajuntament de Canovelles constitueix un punt de partida i no d'arribada, ja que és una eina viva que es va revisant i adaptant a l'evolució de la realitat i a la suma del saber tècnic de totes les persones professionals que en formen part. Aquest circuit té l'esperit de convertir-se en una guia que orienti la pràctica professional de tots els serveis locals envers les diferents manifestacions de violències; és també una eina en evolució constant ja que els reptes sobre l'abordatge de les VM són múltiples i poden canviar al llarg del temps. En aquest sentit, el treball de la **Comissió de seguiment i avaluació** serà clau per la seva correcta posada en marxa i funcionament posterior.

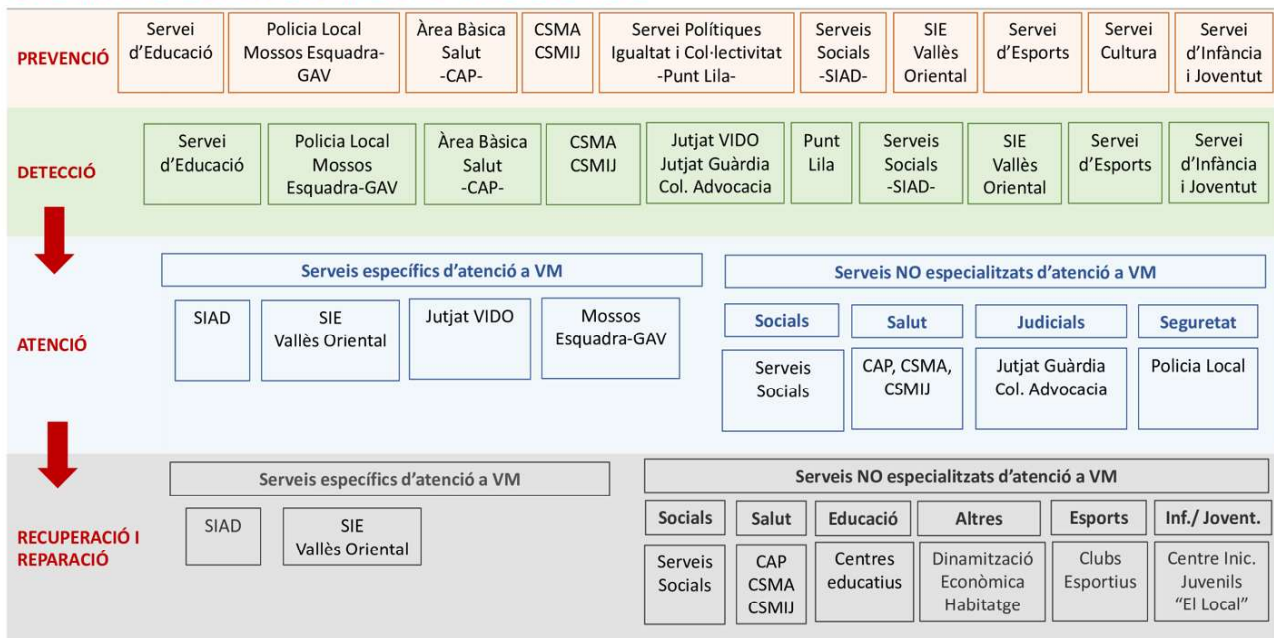
Així mateix, el circuit es defineix a partir de la premissa que els agents i les institucions implicades tenen diferents responsabilitats en cadascun dels àmbits d'intervenció (prevenció, detecció, atenció, recuperació i reparació), i on tothom suma i es coordina per tal d'assolir un abordatge integral eficaç i eficient.

Quan s'activarà el protocol de VM de Canovelles?

El Protocol de VM s'activarà sempre i quan una dona, nena o adolescent hagi patit un episodi de violència masclista (definida segons la llei 2/2008 de 24 d'abril com "*la violència que s'exerceix contra les dones com a manifestació de la discriminació i de la situació de desigualtat en el marc d'un sistema de relacions de poder dels homes sobre les dones...*"). Així, el present protocol es focalitzarà en la persona víctima o supervivent que hagi patit, o tingui un risc de patir, qualsevol tipus de VM.

6.1. Serveis que intervenen al municipi de Canovelles en l'abordatge integral de les VM

Serveis que intervenen en l'Abordatge integral de VM – Ajuntament Canovelles

6.2. Circuit d'abordatge per a l'actuació de les VM de l'Ajuntament de Canovelles

Un cop s'ha detectat una situació de VM, el primer que s'ha d'avaluar és el que s'anomena la valoració de la situació i riscos associats per tal de disposar d'elements per diferenciar els casos urgents dels no urgents, la delimitació de la demanda i fer una valoració dels factors de risc associats.

Delimitació de la urgència

Atenció urgent: s'entén com la situació que requereix una actuació immediata, donada la gravetat dels fets i la situació de la dona i els seus fills i filles (quan hi hagi un perill per a la integritat física de la dona o els seus fills o filles o quan el fet acabi de succeir).

El circuit, en una situació d'urgència ha de poder garantir:

- Serveis de salut: que segueixen el protocol del Departament de Salut i puguin expedir en cas necessari els informes mèdics corresponents.
- Serveis dels cossos de seguretat (Policia Local i Mossos d'Esquadra): que puguin recollir de forma adequada la denúncia en cas que així es decideixi, l'atestat policial, o realitzar una atenció al lloc on siguin requerits, sempre garantint una atenció de qualitat i posterior comunicació als serveis competents, tals com urgències i serveis socials, amb el major detall possible.
- Serveis socials: servei d'acolliment, en cas que la dona no disposi dels mitjans personals o socials de seguretat, i necessiti un espai residencial d'urgència, que pugui garantir una atenció especialitzada i amb seguretat. Així com també garantir un correcte seguiment del cas.

Atenció NO urgent: s'entén com la situació que no requereix una actuació immediata, ja que no es percep risc imminent per a la integritat física de la dona ni dels seus fills o filles, iniciant, però, les gestions i les derivacions pertinents segons quines siguin les necessitats identificades. El servei que atén ha d'engegar un procés d'informació, orientació, acompanyament i derivació als serveis adients.

En el cas de l'atenció NO urgent es important també delimitar bé quina és la demanda de la persona que viu o ha viscut algun tipus de VM.

Delimitació de la demanda

Les situacions de violència no acostumen a ser identificades per la persona que les pateix ni per qui les exerceix com a situacions d'abús, atès que poden quedar justificades o normalitzades dins d'una dinàmica abusiva, especialment quan es donen en el si de la parella. També pot ser que com a professionals es tinguin dificultats per identificar-les, atès que sovint aquestes conductes són tolerades o justificades per patrons culturals i socials. Per això, una qüestió important a considerar serà el tipus de demanda.

En la majoria de situacions, és probable que una persona que viu situacions d'abús o violència masclista d'entrada no ho reconegui o no ho verbalitzi, perquè li fa por o vergonya o perquè simplement no és conscient de la violència que està rebent. Per això cal distingir entre:

- **Demanda implícita:** situacions en què, davant d'una situació determinada, es sospiti que la persona es troba en una situació de violència, d'abús o de vulnerabilitat, però no la reconeix o bé no ho verbalitza de forma oberta.

- ***Demanda explícita:*** situacions en què la persona reconeix que alguna cosa no va bé i és conscient que pateix algun tipus d'abús, o fins i tot demana ajuda obertament. En aquest cas, la situació de violència és explícita i està confirmada.

També aquí cal tenir en compte el posicionament de la persona, especialment la seva demanda amb relació al servei, així com la consciència de la situació que estigui vivint i els seus recursos personals i socials per a fer-ne front.

Per últim, un aspecte important a tenir en compte també és la valoració del risc per tal de proporcionar als i les professionals que atenen qualsevol cas de VM una eina que els i les orienti a valorar els factors de risc que a curt termini poden generar actes de violència.

Valoració del Risc

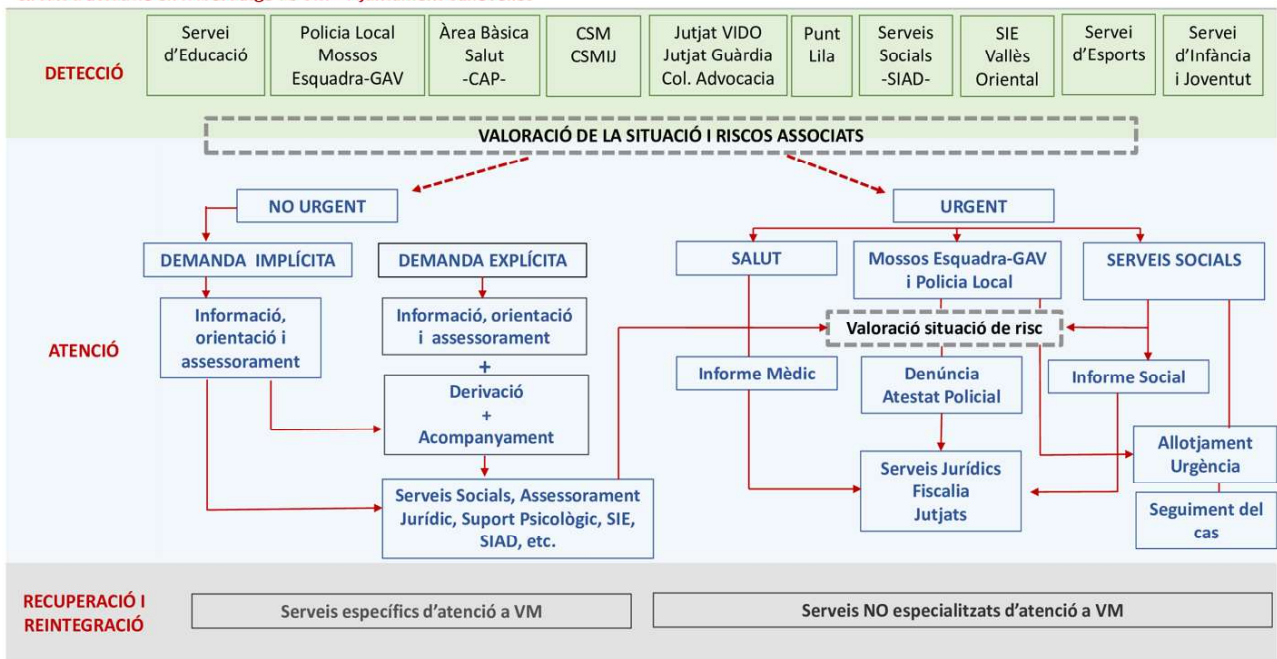
A continuació, es detalla una proposta de categories sota les quals s'agrupen els indicadors de valoració del risc de viure una situació de violència en l'àmbit de la parella

- Si hi ha menors a càrrec.
- Si hi ha història de conducta violenta del presumpte agressor.
- Si s'han produït amenaces i/o abusos greus contra la dona i en quin moment.
- Si hi ha alguna circumstància agreujant de la seva situació.
- Si hi ha algun factor clau de vulnerabilitat de la dona.
- Si ha interposat denúncia.
- Situació actual de l'agressor: empresonat, compliment de les mesures penals alternatives i de la mesura de justícia juvenil, al carrer en situació coneguda o desconeguda.

NOTA: en l'Annex 9.2. es pot trobar el full de Valoració de Risc utilitat per l'Ajuntament de Barcelona, així com també les indicacions per a la seva correcta utilització.

A continuació es presenta un diagrama que detalla el circuit d'abordatge per a l'actuació de les VM de l'Ajuntament de Canovelles:

Circuit d'actuació en l'Abordatge de VM – Ajuntament Canovelles

7. RECURSOS A CANOVELLES QUE FORMEN PART DEL CIRCUIT LOCAL

Els recursos que es detallen a continuació tenen un rol específic en el procés d'atenció a les VM i s'articulen entre ells per garantir un abordatge integral. A continuació es presenten els principals recursos a Canovelles i de la comarca del Vallès Oriental que treballen en aquest abordatge.

7.1. Mapa del recursos que formen part del Protocol

	Nom	Descripció de l'acció	Ubicació
Serveis específics d'atenció a VM	Servei d'Informació i Atenció a les Dones (SIAD)	Atenció psicològica i jurídica en tots els aspectes relacionats amb la vida de les dones: àmbit laboral, social, personal, familiar i altres. Atenció psicològica no relacionada en l'àmbit clínic, es facilita i s'afavoreix el procés de presa de decisions i motivació envers el canvi i el creixement personal. i Acompanyament psicològic. També es fan derivacions a serveis terapèutiques on s'atenen principalment a infants, adolescents i llurs famílies.	Canovelles (Servei municipal)
	Servei d'Intervenció Especialitzada (SIE)	Atenció integral i recursos en el procés d'atenció, recuperació i reparació a les dones que han patit, o pateixen, situació de violència masclista, i també a llurs fills i filles a càrrec. Potenciar els programes específics i integrals de prevenció, assistència i reparació.	Granollers (Servei comarcal Vallès Oriental)
	Servei de Polítiques d'Igualtat i Col·lectivitat Ajuntament Canovelles	Establiment Punt Lila durant els esdeveniments festius de la ciutat	Canovelles (Servei municipal)
Serveis d'educació	Servei Educació Ajuntament Canovelles	Treball de coeducació a les escoles en totes les etapes i compromís a nivell municipal de treball en xarxa amb tots els agents municipals i educatius que actuen al territori en la matèria educativa contra la VM.	Canovelles (Servei municipal)

Cossos Policials	Polícia Local	<p>Detecció, coordinació i derivació de casos de VM als diferents recursos del territori.</p> <p>Elaboració de denúncies i ordres de protecció.</p> <p>Seguiment de les mesures judicials.</p>	Canovelles (Servei municipal)
	<p>Grup Atenció a la Víctima (GAV) de l'Àrea Bàsica Policial (ABP) de Granollers</p> <p>Polícia de la Generalitat</p> <p>Mossos d'Esquadra (PG-ME)</p>	Equip de treball especialitzat en l'assessorament previ a la denúncia i seguiment de casos relacionats, entre d'altres, amb les VM.	Vallès Oriental
Àrea Bàsica Salut	Centre Assistència Primària (CAP)	Prevenició, detecció i atenció a les dones víctimes de VM. Realització d'informe mèdic per a les institucions i agents que correspongui. Es fa acompanyament a la dona, i els seus fills i filles, si és necessari, durant tot el procés d'atenció i recuperació conjuntament amb altres serveis	Canovelles
	Centre Salut Mental Adults (CSMA)	Detecció i prevenició de casos de als diferents recursos del territori.	Granollers (Servei comarcal Vallès Oriental)
	Centre Salut Mental Infantil i Juvenil (CSMIJ)	Detecció i prevenició de casos de als diferents recursos del territori.	Granollers (Servei comarcal Vallès Oriental)
Àrea Polítique	Serveis Socials Ajuntament Canovelles	Acollida, atenció, seguiment i intervenció a dones, inclosos els seus fill i filles, en situació de VM.	Canovelles (Servei municipal)
Serveis Judicials	Servei d'Acompanyament a la Víctima del Delicte en seu Judicial (SAVD) de la Generalitat de Catalunya	El SAVD és un servei gratuït que ofereix atenció, suport i orientació a víctimes de violència de gènere durant la compareixença al Jutjat de Violència sobre la Dona	Mollet del Vallès i Granollers

Il·lustre Col·legi Advocats de Granollers	Assessorament previ. Servei d'Orientació Jurídica (SOJ) i assessorament a les víctimes a instància de Mossos d'Esquadra i Jutjats.	Seu Granollers Delegació Mollet del Vallès
--	--	---

7.2. Descripció dels recursos que formen part del Protocol

Servei informació i atenció a les dones (SIAD)	
<p>Breu descripció del treball en matèria de VM</p> <p>Tenint en compte els àmbit d'intervenció per l'abordatge integral de les VM, el SIAD porta a terme accions de:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Prevenició: des del servei d'atenció terapèutica es realitzen valoracions per conèixer la situació familiar i prevenir situacions de VM. Davant qualsevol detecció es realitza un treball en xarxa, en el qual s'informa als agents referents del cas per tal de poder treballar conjuntament el cas i abordar-ho i protegir a les persones afectades. - Detecció: Es realitza un avaluació del cas entre la referent del cas i la psicòloga. Es treballa de forma individual amb els membres de la unitat familiar per conèixer els diferents punts de vista de cadascú, així com la percepció de la seva realitat. Es pretén acollir a la/es persona/es que estan patint VM per tal de contenir el malestar que presenten. Es crea també la figura mediadora per tal de millora la detecció de casos i la qualitat en la seva intervenció posterior. - Atenció: Acompanyament al llarg de tot el procés. Atenció terapèutica a famílies en situació de violència masclista. També es duen a terme tallers per dones, infants o adolescents amb l'objectiu de treballar la situació de VM que estan vivint o han viscut. Formació a professionals per a l'abordatge de situacions de violència masclista. - Recuperació i reparació: acompanyament i suport psicoemocional durant tot el procés de recuperació de les violències masclistes i la reinserció social. <p>A nivell de territori, es promou també un treball en xarxa i comunicació fluïda amb agents des de diferents àmbits (psicològic, social, judicial, etc.). Gràcies a aquest treball en xarxa, davant qualsevol detecció, s'informa i es fa un seguiment per tal d'acompanyar a la família en el seu procés.</p>	
<p>Adreça</p> <p>C/Moli de la Sal, 24 08420 Canovelles</p>	<p>Contacte</p> <p>Tel. 93 840 27 95 ssocials@canovelles.cat</p>

Servei d'Intervenció Especialitzada (SIE)

Breu descripció del treball en matèria de VM

Servei públic especialitzat que ofereix atenció integral i recursos en el procés de recuperació i reparació a les dones que han patit o pateixen situació de violència masclista, i també a llurs fills i filles a càrrec, a la comarca del Vallès Oriental. Així mateix ha d'incidir en la prevenció, la sensibilització i la implicació comunitària. Les persones destinatàries del servei són dones i adolescents que han estat o estan en situacions de violència masclista i les filles i fills a càrrec d'aquestes dones. Per tant, les accions de prevenció i sensibilització es dirigeixen a la ciutadania en general de la comarca del Vallès Oriental. I les accions vinculades amb la implicació comunitària estan dirigides als agents socials i institucions educatives, sanitàries, judicials, policials, socials, laborals i associatives de la comarca del Vallès Oriental.

La població a qui va dirigida les accions del SIE son les dones, independentment de quina sigui la seva orientació sexual, identitat de gènere, origen ètnic, etc.

Tenint en compte els àmbit d'intervenció per l'abordatge integral de les VM, el SIE porta a terme accions de:

- **Prevenció:** 1) formació/supervisions/assessoraments a professionals, serveis, centres, recursos de la comarca, 2) participació a taules/comissions de treball/protocols, i 3) actes commemoratius.
- **Detecció:** s'identifiquen situacions de violència masclista en tots els àmbits i formes d'expressió, però la major demanda és violència en l'àmbit de la parella i en l'àmbit familiar, i les formes més freqüents la violència psicològica, física i sexual.
- **Atenció:** 1) entrevista d'acollida, 2) entrevistes individuals de seguiment, 3) sessions grupals familiars, 4) sessions grupals (grups dones, grups infants, etc.), i 5) coordinacions amb altres agents intervinents
- **Recuperació i reparació:** 1) sessions d'atenció, contenció i acompanyament a nivell social, educatiu i psicològic, 2) assessorament jurídic, 3) suport en el tràmit de prestacions econòmiques, 4) suport en el tràmit de prestacions i accés a l'habitatge, 5) derivacions i orientació a itineraris formatius i laborals, 6) Sol·licitud de servei d'acolliment i 6) derivació i orientació a serveis de salut.

Adreça

Plaça de la Corona, 6, 3a planta
08401 Granollers

Contacte

Tel. 93 585 12 23

dir.sievallesoriental@gencat.cat

bustia.sievallesoriental@gencat.cat

Servei d'Educació Ajuntament Canovelles

Breu descripció del treball en matèria de VM

- **Detecció:** és responsabilitat de tots els agents educatius que intervenen en la identificació del cas de VM. Si s'identifica un cas de VM, es posa en coneixement del centre, també a inspecció educativa i altres serveis al territori. En el cas de violències domèstiques, si hi ha indicis de maltractament evident, s'acompanya a urgències a la víctima, i s'actua segons protocol establert mèdic.
- **Atenció:** si hi ha indicadors de risc i/o sospita al centre educatiu, la intervenció es porta terme a través de l'Equip d'Assessorament i Orientació Psicopedagògica (EAP) i

de Servei Socials de l'Ajuntament. A més a mes, existeix també un protocol establert pel Departament d'Educació pel que fa als centres educatius i actuació dels serveis socials municipals que guia tota el circuit d'atenció. .	
Adreça Carrer de Molí de la Sal, 24 08420 Canovelles	Contacte Tel. 647 679 197 / 93 861 89 83 toledovr@canovelles.cat educacio@canovelles.cat

Polícia Local	
Breu descripció del treball en matèria de VM	
<ul style="list-style-type: none"> - Detecció: detecció de casos de VM, implica detectar possibles víctimes, i recopilar informació de l'agressor, per tal de poder-se coordinar amb altres agents socials. - Atenció: recepció de la demanda i l'anàlisi de la situació. Quan es necessari, es porta a terme l'acompanyament a la víctima a tots els serveis que requereixen la situació concreta Atenció de caràcter d'urgència. Principalment els casos venen des de: 1) la víctima o un testimoni truquen al 112, 2) La víctima es persona a dependències policials a assessorar-se o interposar denúncia, 3) La víctima ve derivada d'un altre servei (CAP, Serveis Socials, Escola, etc.), i 4) Els agents mentre patrullen pel municipi es troben amb un possible cas de violència. En la mesura del possible, es duen a terme accions per garantir la protecció i seguretat de la víctima (seguiment), fins el traspàs a altres serveis especialitzats i pertinents per continuar la seva denúncia i protecció 	
Adreça Carrer Pi, 19 08420 Canovelles.	Contacte Inspector Cap de la Policia Tel. 93 846 75 76 Policia.local@canovelles.cat

Mossos Esquadra - Grup Atenció a la Víctima (GAV)
Breu descripció del treball en matèria de VM
<p>El GAV realitza el seguiment a les víctimes de manera individualitzada. Consisteix en realitzar gestions dirigides a la seva orientació, seguretat i al compliment de les mesures que l'autoritat judicial hagi pogut determinar, elaborant un mapa de seguretat propi per a cada víctima. També, valora cada situació mitjançant trucada telefònica o entrevista personal a l'ABP, per tal d'establir i coordinar les mesures de protecció policial que necessita cada víctima. Tots els seguiments que realitza el GAV han de tenir assignat un nivell de risc que ve donat per tres eixos vertebradors: la informació policial; el contacte periòdic amb la víctima; i la recollida d'informació i l'anàlisi del seu entorn.</p> <p>Els riscos que es poden identificar són: molt alt, alt, mitjà, baix i risc no apreciat (RNA). En els casos de riscos "Molt Alt" i "Alt" es realitza entrevista i anàlisi de seguretat al domicili. El seguiment consisteix en trucades telefòniques periòdiques, contactes amb el jutjat si hi ha ordre de protecció i contactes amb Serveis Socials de Municipi. En casos de greu risc per la víctima es poden fer passades amb vehicle policials en els diferents torns de treball fins i tot</p>

es pot posar vigilància permanent. En la situació de riscos "Molt Alt" i si les circumstàncies es consideren extremadament perilloses, es podria establir una vigilància permanent.

Tenint en compte els àmbit d'intervenció per l'abordatge integral de les VM, el GAV porta a terme accions de:

- **Prevenció:** reunions periòdiques amb serveis socials, serveis de xarxa d'atenció i recuperació integral per a les dones i jutjats. Xerrades de sensibilització a escoles i centres culturals en matèria de VM.
- **Detecció:** assessoraments que es realitzen a l'ABP, requeriment judicials i Incidents al telèfon d'emergència 112. Derivació i coordinació amb altres serveis.
- **Atenció:** assessorament a les víctimes, seguiment i protecció policial de les víctimes de VM, domèstica i d'il·lícits penals motivats per l'odi i la discriminació. Informació de mesures de seguretat, derivació a serveis socials o al SIE i seguiment de cada cas, tant si existeix orde judicial com si no.

Adreça

ABP Granollers
C. Olivar, nº6
08402 Granollers

Contacte

Agents del GAV - ABP Granollers.
Horari: de dilluns - divendres, 7:00-20:00 h.
Tel. 93 860 85 00 - Ext. 42200 – 42227
itpg7304@gencat.cat

Centre Assistència Primària (CAP) de l'Àrea Bàsica de Salut (ABS)

Breu descripció del treball en matèria de VM

Prevenió / Detecció: informació sobre serveis i recursos d'atenció VM per part del servei de medicina, infermeria, treball social del CAP sobre els casos de VM. Així mateix, també es duen a terme reunions, coordinacions i portar a terme l'acció professional dintre de circuits interns i circuits establerts amb el territori. En l'àmbit de prevenió es porta a terme el Programa de Salut i Escola, format per una infermera i la psicòloga de benestar emocional del centre. En l'àmbit de la detecció, s'explora a la consulta tant de metge com d'infermeria, llevadores, treball social sanitari quan hi ha indicadors de risc o sospita. Les llevadores fan servir escales específiques per a la detecció de VM (RVD I PVS). En el cas que surti positiu el resultat derivarà a treball social sanitari el cas i també es portarà a terme actuacions d'urgència per part del professional que detecta la situació depenent la gravetat de les circumstàncies.

Atenció: tots els professionals que intervenim al CAP amb la població estem obligats a portar a terme l'exploració de l'existència de VM en cas de sospita. Serà el treballador social sanitari qui en casos de risc social i sospita de VM porti a terme l'exploració més exhaustiva. En aquest àmbit les principals accions son: 1) entrevista de primera acollida i valoració de la situació personal, familiar, de suport social, laboral, econòmica i emocional de la dona, 2) valoració de la situació de risc per una banda i dels recursos personals i socials per l'altra. També s'ha de fer una valoració del risc en relació als fills i/o filles i persones vulnerables que conviuen al domicili, Posteriorment entraria la participació de la intervenció d'altres professionals (metge, infermeria...) si calgués: 3) elaboració del certificat mèdic de lesions i donar-ne trasllat al jutjat de guàrdia. Informe a l'estament policial si es creu convenient per la gravetat de la situació detectada., el professional de treball social sanitari seria l'encarregat de continuar amb els següents passos al procés d'atenció de les VM: 4) derivació i vinculació als recursos

especialitzats de VM, 5) informar a la víctima d'on pot anar per a rebre una informació més completa i l'assistència necessària, 6) establir mesures per l'abordatge de les pràctiques tradicionals i convencionals perjudicials per la salut i sexualitat de les dones i menors que vulneren els drets fonamentals de les persones (ex: MGF, abusos, etc.), i 7) actuació amb els fills i les filles i altres persones dependents, si n'hi hagués.

Tots els casos que han estat identificats com a VM, ja sigui des del mateix CAP com d'altres serveis (ex: ASSIR, CSMA, etc.) es deriven a treball social del CAP. Des d'aquí es fa la valoració social, coordinació, vinculació amb el servei adequat si és necessari.

Adreça Carrer Indústria, 23 08420 Canovelles	Contacte Tel. 93 846 83 28 pcarrascosa.mn.ics@gencat.cat canuau@granollers.scs.es
---	--

Centre Salut Mental Adults (CSMA)- Benito Menni, Hermanas Hospitalarias SCJ, Granollers

Breu descripció del treball en matèria de VM

Tenint en compte els àmbit d'intervenció per l'abordatge integral de les VM, el CSM principalment porta a terme accions de detecció, en tan en quan identifica situacions de VM mitjançant les entrevistes individual. Si s'identifica un cas de VM, es deriva al SIE.

Adreça Carrer Josep Maria de Sagarra, 47 08402 Granollers	Contacte Tel. 93 861 12 63 smoreno.hbmenni@hospitalarias.es
--	--

Centre Salut Mental Infanto Juvenil (CSMIJ) - Sant Joan de Déu, Granollers

Breu descripció del treball en matèria de VM

El CSMIJ porta terme accions relacionades amb la detecció, atenció i/o derivació de casos. Mitjançant tractament individual i grupal, si es detecta VM, es treballa i valora derivació recurs específic. Així mateix, en les intervencions es duu a terme un missatge comú integral de respecte i bon tracte. Des de la detecció i treball amb la persona per la derivació a recurs específic, la repetició de vivències traumàtiques.

Adreça Av. Primer Marqués de les Franqueses, 146, baixos, Bloc C 08402 Granollers	Contacte Tel. 93 860 39 40 sillera@hsidbcn.es
---	--

Serveis Socials de l'Ajuntament de Canovelles

Breu descripció del treball en matèria de VM

Aquest servei realitza tasques de prevenció, detecció, informació, orientació, suport, tramitació i gestió de recursos, derivació i coordinació amb altres recursos de la xarxa i seguiment. Tenint en compte els àmbit d'intervenció per l'abordatge integral de les VM, Serveis Socials porta a terme accions de:

- **Prevenció:** mitjançant el seguiment familiar de les persones usuàries del servei.
- **Detecció:** a través de les intervencions es poden identificar els possibles casos de VM.

- **Atenció:** un cop s'identifica un cas de VM, el treball que es duu a terme es: 1) estudi del cas i valoració diagnòstica, 2) informació i orientació a la persona sobre serveis i recursos, 3) acompanyament en el procés de denúncia, 4) acollida i/o allotjament d'emergència, i altres, 5) derivació a recursos especialitzats (SIE, SIAD, Mossos Esquadra-GAV, Policia Local, etc.), 6) coordinació amb els recursos especialitzats, 7) tramitació de recursos específics i/o altres (RAI, RGC, ajuts socials, ATENPRO), i 8) seguiment i suport a la víctima (inclosos els fills i filles).

En els casos de VM amb dones immigrades també es fa una acompanyament en relació a tràmits estrangeria

- **Recuperació i reparació:** acompanyament i suport en l'estabilització i normalització del situació habitacional, acompanyament i orientació en l'àmbit laboral i econòmic, així com també suport social en l'àmbit comunitari

Adreça Carrer Pi, 19, 2n pis 08420 Canovelles	Contacte Tel. 93 840 27 95 ssocials@canovelles.cat
--	--

Il·lustre Col·legi Advocats de Granollers – Vallès Oriental	
Breu descripció del treball en matèria de VM	
Assistència jurídica gratuïta i especialitzada: Assessorament previ al servei d'orientació jurídica (SOJ) i assessorament a les víctimes de VM a instància de Mossos d'Esquadra i Jutjats i altres agents i institucions implicades.	
Adreça <u>Seu de Granollers</u> C/ de Llevant, 2 08402 Granollers <u>Delegació de Mollet del Vallès - Servei d'Orientació Jurídica</u> C/ Llevadores 2 08100 Mollet del Vallès	Contacte <u>Seu de Granollers</u> Tel. 93 879 26 03 secretaria@icavor.com <u>Delegació de Mollet del Vallès - Servei d'Orientació Jurídica</u> Tel. 93 879 26 03 mollet@icavor.cat

7.3. La comissió de seguiment i avaluació del Protocol

L'Ajuntament de Canovelles té la responsabilitat de portar a terme les accions necessàries per tal de donar a conèixer el present protocol i els seus continguts, així com també ha de vetllar per pel seu bon funcionament i aplicació.

Per aquest motiu es constituirà una Comissió per al seguiment i avaluació del present protocol.

- Coordinació de la Comissió: Regidoria de Polítiques d'Igualtat i Col·lectivitat de l'Ajuntament de Canovelles
- Agents i institucions membre de la Comissió: Serveis Socials de l'Ajuntament de Canovelles, el GAV dels Mossos d'Esquadra, la Policia local, el CAP i el SIE Vallès Oriental.
- Periodicitat de les reunions: es planteja una periodicitat a tres nivells:
 1. Periodicitat semestral (2 reunions/any): amb l'objectiu de fer un seguiment i avaluació del Protocol de VM.
 2. Periodicitat bimensual (6 reunions/any): amb l'objectiu de fer seguiment dels casos de VM. En aquest cas la coordinació serà responsabilitat dels Serveis Socials de l'Ajuntament de Canovelles
 3. A demanda: segons la urgència que pot plantejar qualsevol cas concret de VM.
- Objectius
 - Revisar circuits i funcionalitat del protocol.
 - Actualitzar i fer seguiment del protocol.
 - Conèixer les actuacions marcades en cada servei respecte les Violències Masclistes.
 - Identificar els punts de millora dels procediments i la seva implementació, així com en l'atenció i coordinació de casos de VM.
 - Garantir el coneixement i impulsar el treball en equip i la cooperació entres les diferents institucions.
 - Garantir espais per compartir aquests coneixements i bones practiques.
 - Assegurar als equips professionals espais per a l'autocura i la prevenció de la síndrome d'esgotament professional (*burnout*).

8. GLOSSARI

Abús: mofar-se o perjudicar alguna persona que ens ha donat afecte i/o confiança. Suposa emprar intencionadament la violència per fer mal a una altra persona. Un denominador comú de totes les formes d'abús és el poder i l'autoritat. L'abús es dona quan una persona més forta i poderosa aprofita l'avantatge que té sobre una altra persona no tan forta o poderosa. La relació d'abús implica imposició i inducció ja sigui en l'aspecte físic, en l'emocional, en el sexual o en el moral.

Agressió: és un atac a un altre per causar danys a la víctima. Pot ser física o psíquica. Suposa emprar intencionadament la violència per fer mal a una altra persona.

Agressió Sexual: ús de la violència física i sexual exercida sobre les dones, adultes o menors d'edat, per l'ús premeditat del sexe com a arma per a demostrar-ne el poder i abusar-ne.

Acció positiva: estratègia destinada a establir la igualtat d'oportunitats de les dones mitjançant mesures concretes, puntuals i que son dirigides a un grup determinat. Aquestes accions permeten corregir les discriminacions resultat de determinades pràctiques o sistemes socials.

Androcentrisme: conjunt de valors dominants basats en una percepció centrada en normes masculines.

Assetjament per raó de sexe: qualsevol comportament no desitjat relacionat amb el sexe d'una persona, en ocasió de l'accés al treball remunerat, la promoció en el lloc de treball, l'ocupació o la formació, que tingui com a propòsit o produeixi l'efecte d'atemptar contra la dignitat de les dones i de crear-los un entorn intimidatori, hostil, degradant, humiliant o ofensiu

Assetjament laboral: comportament o conducta abusiva dirigida a degradar psicològicament a la persona treballadora, minvant-li l'autoestima i la moral, mitjançant una fustigació i una situació de violència psicològica continuada. Aquesta violència arriba a produir una lesió de la dignitat i de la integritat.

Assetjament sexual: conducta verbal o física de caire sexual, o altres comportaments, fonamentats en el sexe que vulneren la dignitat de la dona i de l'home, i que són considerades ofensives i no desitjades per la víctima

Assetjament psicològic: forma de violència que inclou moltes modalitats d'agressió intel·lectual i moral i que consisteix en una hostilitat reiterada, que pot ser verbal o no verbal, i que perjudica, directament o indirecta, l'estabilitat emocional de la persona que la pateix.

Coeducació: acció educativa fonamentada en el reconeixement de les potencialitats i individualitats de tot l'alumnat, independentment del seu sexe potenciant així la igualtat d'oportunitats. Proporciona tant a l'alumnat, com al professorat i a tota la comunitat educativa, estratègies que poden modificar les relacions de poder, d'abús i d'estereotips de gènere, esdevenint veritables agents de transformació.

Discriminació: infravaloració d'una persona o col·lectiu per part d'un altre col·lectiu. La discriminació no és solament el fet de diferenciar sinó de donar un tracte d'inferioritat. Pot estar motivada per factors molt diversos com per exemple l'origen ètnic, la orientació sexual, la identitat de gènere, les creences culturals i religioses, la posició social o econòmica, la salut física i mental, etc.

Discriminació per raó de sexe, gènere i orientació sexual: discriminació que es produeix quan una persona és tractada de manera diferent pel fet de pertànyer a un determinat sexe i no per la seva aptitud, competència o capacitat individual. Tota distinció, exclusió, restricció o

preferència per raó de sexe que té per objectiu o per resultat limitar o anul·lar a la dona el reconeixement, el gaudi o l'exercici de les llibertats fonamentals en les esferes política, econòmica, social, cultural, civil o qualsevol altra

Discriminació directa per raó de sexe, gènere i orientació sexual: discriminació que es produeix quan una disposició, un criteri o una pràctica exclou explícitament a una persona per raó de sexe, gènere i/o orientació sexual.

Discriminació indirecta per raó de sexe, gènere i orientació sexual: Discriminació que es produeix quan una disposició, un criteri o una pràctica de caràcter aparentment imparcial exclou implícitament a una persona per raó de sexe, gènere i/o orientació sexual

Apoderament: procés per el qual les dones es doten de capacitat d'agència per prendre decisions que afecten les seves vides i prenen consciència del seu dret a tenir drets

Estereotips de gènere: expectatives compartides socialment respecte a les idees, creences i opinions sobre com han de ser i de comportar-se tant els homes com les dones. .

Feminismes: moviment social i polític que promou, defensa i lluita per la igualtat de drets i deures entre homes i dones amb la finalitat d'erradicar tota la discriminació social per motius de gènere. El valor que guia aquest moviment social és la igualtat entre sexes i no la superioritat d'un respecte al altre.

Femicidi: assassinat d'una dona a les mans d'un home per masclisme o misogínia.

Gènere: construcció cultural i social que defineix les diferents característiques emocionals, afectives i intel·lectuals i els comportaments que cada societat assigna com a "propis" i "naturals" a dones i a homes. El gènere s'aprèn i pot ser educat, canviat i manipulat.

Igualtat de gènere: condició de ser iguals homes i dones en les possibilitats de desenvolupament personal i en la capacitat de prendre decisions, per la qual cosa els diferents comportaments, aspiracions i necessitats de dones i d'homes són igualment considerats, valorats i afavorits.

Masclismes: discriminació sexual, de caràcter dominant, adoptada pels homes. Lleis, normes, actituds i trets socioculturals amb la finalitat, implícita i explícita, de procurar, mantenir i perpetuar la subordinació de les dones als homes a tots els nivells: sexual, procreatiu, laboral i afectiu, etc.

Matrimonis forçats: aquell matrimoni que es produeix sense el consentiment vàlid de com a mínim un dels contraents per l' intervenció de terceres persones de l'entorn familiar (sovint els progenitors), que s'atorguen la facultat de decisió i pressionen perquè aquesta pràctica es produeixi

Mutilació Genital Femenina: compren tots els procediments que, de forma intencional i per motius no mèdics, que alteren o lesionen els òrgans genitals femenins.

Micromasclismes: tot comportament interpersonal, comentaris verbals i actituds exercides tant per homes com per dones que contribueixen a la dominació i violència contra les dones en la vida quotidiana. Pràctiques subtils que reflecteixen i fomenten la desigualtat de gènere i que són legitimades generalment per l'entorn social.

Masculinitats Alternatives: totes aquelles masculinitats que es mostren diferents al model de masculinitat tradicional hegemònica, model característic de les societats androcèntriques i patriarcals.

Patriarcat: estructura bàsica de les societats que es caracteritza pel domini dels homes sobre les dones.

Perspectiva de gènere: presa en consideració de les diferències socioculturals entre les dones i els homes en una activitat o àmbit per a l'anàlisi, la planificació, el disseny i l'execució de polítiques, programes i actuacions, considerant com les diverses actuacions, situacions i necessitats afecten les dones. La perspectiva de gènere permet de visualitzar dones i homes en la seva dimensió biològica, psicològica, històrica, social i cultural i de trobar línies d'acció per a la solució de desigualtats.

Rols de Gènere: model de comportament, normes, funcions, expectatives i espais socials que, en una societat determinada, s'assigna a les persones de manera diferenciada segons siguin homes o dones.

Sexisme: Tendència a valorar les persones segons el seu sexe. Conjunt d'actituds i comportaments que neguen els drets a la llibertat i a la igualtat a les persones d'un determinat sexe. Discriminació sexual, de caràcter dominant.

Transversalització de Gènere: estratègia a llarg termini que incorpora la perspectiva de gènere i la igualtat d'oportunitats de les dones en totes les polítiques, programes i actuacions d'un govern. La transversalització de gènere implica incorporar la perspectiva de gènere en totes les polítiques, programes i les actuacions per tenir en compte les necessitats i els interessos tant de les dones com dels homes.

Victimització Primària: Trauma inicial pel qual una persona resulta víctima

Victimització Secundària: Fase de recaiguda en el dany o patiment sofert per la víctima, quan aquesta pren contacte amb institucions o professionals relacionats amb la intervenció sobre el seu problema

9. ANNEXOS

9.1. Fitxa tècnica per a la recollida d'informació i dades del Protocol d'abordatge de les Violències Masclistes de l'Ajuntament de Canovelles

Nota introductòria: en el marc del procés d'elaboració del present Protocol es va dissenyar i consensuar amb el Grup Motor una fitxa per a recollir dades i informació dels diferents actors implicats. La informació que recollia aquesta fitxa tècnica es detalla a continuació:

Recull d'informació i dades del Servei....

1. Dades Generals

Nom de la institució	
Nom de la persona que sortirà designada com a punt focal en el Protocol	
Adreça de correu electrònic que sortirà en el Protocol	
Tel de contacte que sortirà en el Protocol	

2. Informació sobre l'abordatge integral de les VM

Podria descriure breument el servei de VM que la seva institució està duent a terme?	
Quines son les accions que s'estan duent a terme actualment en relació a la prevenció de les VM? <i>- Si no esteu realitzant cap acció en matèria de prevenció, però teniu idees al respecte, si us plau, especifiqueu també.</i>	
Quines son les accions que s'estan duent a terme actualment en relació a la detecció de les VM? <i>- Si no esteu realitzant cap acció en matèria de detecció, però teniu idees al respecte, si us plau, especifiqueu també.</i>	
Quines son les accions que s'estan duent a terme actualment en relació a l' atenció de les VM? <i>- Si no esteu realitzant cap acció en matèria d'atenció, però teniu idees al respecte, si us plau, especifiqueu també.</i>	
Quines son les accions que s'estan duent a terme actualment en relació a la recuperació i reintegració de les VM? <i>- Si no esteu realitzant cap acció en matèria de recuperació i reintegració, però teniu idees al respecte, si us plau, especifiqueu també</i>	
Des de la seva pràctica professional, quins son els reptes/dificultats quan es porta a terme alguna acció (prevenció-detecció-atenció-recuperació-reintegració) en matèria de VM?	
Tenint en compte els reptes que ha identificat prèviament, quines series les	

seves recomanacions/propostes de millora per a superar aquests reptes?	
---	--

3. Coordinació de les accions en matèria de VM

Quines són les institucions /agents amb els que es coordina quan està duent a terme alguna acció (prevenció-detecció-atenció-recuperació-reintegració) en matèria de VM? <i>Especificar totes les institucions /agents</i>	
Des de la seva pràctica professional, quins son els reptes/dificultats en la coordinació amb altres serveis?	
Tenint en compte els reptes que ha identificat prèviament, quines series les seves recomanacions/propostes de millora per a superar aquests reptes?	

4. Altres comentaris

Voldria afegir algun altre comentari de cara a millorar la elaboració del protocol de VM de Canovelles	
---	--

9.2. Fitxa per la valoració del risc

A continuació es detalla la fitxa del Protocol de valoració del risc de violència de parella contra la dona de l'Ajuntament de Barcelona (RVD-BCN) que forma part del Circuit Barcelona contra la Violència vers les dones⁷.

⁷ Per a més informació: <https://ajuntament.barcelona.cat/dretssocials/sites/default/files/arxius-documents/RVD-BCN%20Protocol%20de%20valoracio%20del%20risc%20de%20violencia%20contra%20la%20dona%20per%20part%20de%20la%20seva%20parella%20o%20exparella.pdf>

RVD-BCN
Protocol de valoració del risc de violència de parella contra la dona

Núm. d'expedient / Núm. d'història:		Data de la valoració: / /		
Nom i cognoms de la dona:				
DNI / NIE / Passaport:		Data de naixement: / /		
Història de conducta violenta de la parella o exparella				
		SÍ	NO	ES DESCONEIX
1	Agressions o violència física i/o sexual en els últims 18 mesos cap a la dona o cap a parelles anteriors.	☐	☐	☐
2	Agressions o violència vers terceres persones siguin familiars (fills/filles o d'altres) o no.	☐	☐	☐
3	Agressions a la dona quan estava embarassada.	☐	☐	☐
4	Antecedents policials/judicials de violència vers la parella/exparella (parella actual o altres parelles en episodis anteriors).	☐	☐	☐
5	L'agressor ha trencat mesures judicials de protecció de la dona.	☐	☐	☐
Amenaces i/o abusos greus contra la dona				
		SÍ	NO	ES DESCONEIX
6	La dona ha rebut amenaces greus i creïbles, i/o amb ús d'armes respecte la seva integritat física.	☐	☐	☐
7	La dona ha patit un abús emocional i verbal greu en els últims 6 mesos.	☐	☐	☐
Circumstàncies agreujants				
		SÍ	NO	ES DESCONEIX
8	La dona comunica al presumpte agressor la voluntat de separar-se o fa menys de sis mesos que s'ha produït la separació.	☐	☐	☐
9	Increment en els últims sis mesos en la freqüència o gravetat dels episodis de violència.	☐	☐	☐
10	El presumpte agressor abusa de drogues i/o alcohol.	☐	☐	☐
11	Diagnòstic o història de trastorn mental sever del presumpte agressor.	☐	☐	☐
12	Tinença o fàcil accés a armes per part del presumpte agressor.	☐	☐	☐
13	Intents o idees de suïcidi per part del presumpte agressor.	☐	☐	☐
14	Control extrem dels actes de la dona per gelosia o similar.	☐	☐	☐
Factors de vulnerabilitat de la dona				
		SÍ	NO	ES DESCONEIX
15	Aïllament social i/o manca de recursos personals de la dona, i/o la dona justifica la violència exercida del presumpte agressor, i/o presència de fills/filles menors i/o dependents de la dona.	☐	☐	☐
Percepció de la situació de risc per part de la dona				
		SÍ	NO	ES DESCONEIX
16	La dona creu que el presumpte agressor és capaç de matar-la personalment o a través de terceres persones.	☐	☐	☐
SUMA DE RESPOTES AFIRMATIVES / VALORACIÓ DEL RISC				TOTAL ES DESCONEIX
RISC BAIX (d'1 a 7 respostes afirmatives)				
RISC MITJÀ (de 8 a 9 respostes afirmatives)				
RISC ALT (de 10 a 16 respostes afirmatives)				
		<small>L'RVD-BCN és útil si es disposa d'informació de 7 o més factors de risc. En cas contrari es recomana no fer valoracions definitives fins a completar el nombre mínim de factors de risc esmentats.</small>		

En qualsevol explotació de l'eina autoritzada per la llicència es farà constar l'autoria.

Altres factors clau per valorar el risc que viu aquesta dona i que es troben a faltar a la llista anterior (enumerar però no puntuar)

Està embarassada en el moment de fer aquesta valoració.

Hi ha indicis que la parella o exparella té intenció de matar-la.

Altres (especificar-los):

-

-

-

VALORACIÓ DEL RISC PER PART DEL O DE LA PROFESSIONAL

La valoració del risc per part del o de la professional es fa a partir dels apartats anteriors (puntuació obtinguda, quantitat de factors de risc sense informació i presència d'altres factors de risc importants per aquesta valoració).

RISC BAIX **RISC MITJÀ** **RISC ALT**

Observacions d'interès

ACTUACIÓ EN FUNCIÓ DE LA VALORACIÓ DEL RISC ACTUALMENT EXISTENT

CIRCUMSTÀNCIES PREVISIBLES QUE PODEN AUGMENTAR EL NIVELL DE RISC EN EL FUTUR (ALERTA)

(Per exemple: l'agressor surt de la presó, l'agressor torna del país d'origen o d'altres destinacions, etc.)

En qualsevol explotació de l'obra autoritzada per la llicència es farà constar l'autoria.

Professional que fa la valoració:

Nom i cognoms o núm. d'identificació:

Adreça electrònica:

Telèfon/s:

Fax:

DNI / NIE / Passaport:

Adreça:

Quan cal utilitzar l'RVD-BCN?

- Quan el o la professional té coneixement que la dona viu una situació de violència o ella mateixa ho expressa.
- Sempre que es modifiquin les circumstàncies de la situació en què es troba la dona i que puguin fer variar el risc de violència.
- Preventivament cada 3 mesos.

Quan NO cal utilitzar l'RVD-BCN?

- Quan ja hi ha una valoració actual del risc i no disposem d'informació addicional.
(Per exemple: la dona té protecció policial les 24 hores per mandat judicial; quan ja hi ha un altre servei que ha aplicat el protocol en l'últim mes i les circumstàncies no han canviat des d'aleshores, etc.).
- L'agressor es troba ingressat a presó sense permisos, llevat que:
 - Hi hagi la possibilitat que pugui induir l'agressió a través de tercers (família o d'altres).
 - Estigui prevista la sortida de la presó (permisos o sortida definitiva) i calgui activar la funció d'alerta de l'RVD-BCN.

Estructura

Llista de factors de risc: s'han seleccionat un total de 16 factors de risc amb tres opcions de resposta ("sí", "no" i "es desconeix"). Estan agrupats en **cinc categories:**

1. Història de conducta violenta del presumpte agressor
2. Amenaces i/o abusos greus contra la dona
3. Circumstàncies agreujants
4. Factors de vulnerabilitat de la dona
5. Percepció de la situació de risc per part de la dona

Quantitat de factors de risc sobre els quals es disposa d'informació: aquest protocol és útil si es disposa d'informació de 7 factors de risc o més. En el cas contrari es recomana no fer valoracions definitives fins a

completar el nombre mínim de factors de risc esmentats.

Presència d'altres factors de risc clau per valorar el risc que el o la professional troba a faltar a la llista anterior: hi ha factors de risc que, tot i ser importants, es donen solament en alguns casos, motiu pel qual s'ha desestimat incorporar-los a la llista, però sí que cal tenir-los en compte a l'hora de fer la valoració final del risc existent.

Per exemple:

- *Està embarassada en el moment de fer aquesta valoració.*
- *Hi ha indicis que la parella o ex-parella té intenció de matar-la.*

9.3. Professionals que han participat en la elaboració del protocol

Nom	Institució
Montserrat Coll Mañosa	Coordinadora Àrea Serveis Socials Ajuntament Canovelles
Paula Carrascosa Rubio	CAP Canovelles - Servei d'Atenció Primària Vallès Oriental
Anna Ansia Martínez	Comunicació Ajuntament Canovelles
Montserrat Domínguez Llonga	Coordinadora Àrea Serveis Persones Ajuntament Canovelles
Noelia Delgado Sánchez	Mossos d'Esquadra (GAV)
Carles Grinyo i Mo	Policia Local
Gonzalo Gonzalez Simon	Policia Local
Sara García Fernàndez	Policia Local
Glòria Pujadas Moreno	Tècnica del Servei de Polítiques d'Igualtat i Col·lectivitat
Yolanda Sánchez Bueno	Regidora Àrea Serveis Persones Ajuntament Canovelles
M. Flor Sánchez Enrique	Regidora de Polítiques d'igualtat i col·lectivitat, infància i joventut Ajuntament Canovelles
Claudia Catalan Vicente	Serveis Socials Ajuntament Canovelles
Raúl Toledo Valencia	Tècnic del Servei d'Educació
Esther Porcel García	SIE Vallès Oriental

Oficina de Polítiques d'Igualtat

Espai Francesca Bonnemaison

Sant Pere més Baix, 7. 08003 Barcelona

Tel 934 049 095 · Fax 934 049 086

o.politiquesigualtat@diba.cat · www.diba.cat